

Sannheten

Mer for en dag.

London, torsdag.
(NTB via Stockholm.) Tirs-
dag kunnngjordes navnene på
to britiske offiserer som i sin
tid medvirket ved kong Haakon
s flukt fra Norge og ved
overføringen av gull fra Norge
s Bank til England. Offi-
serene er kontradmiral Vian
og kaptein Annesley. De
er av kong Haakon utnevnt
til resp. kommandør og rid-
der av St. Olavs-orden.
I et telegram i forrige uke
beser og vi søker erindrer når
alminnelige i offisielle mel-
om eskongen å tale om og
inntømmelse av at rovet
tes gull betyd så mye for em-
e at det påskjønes med or-

den synkvervede synes kan-
ke meldingen så særlig opp-
fende, men det er den. Og
et eklatant bevis på at den som
ign og bedrag sannheten kle-
eller-selne ved uforsiktig-
samulansen i stykker.
trantene i London gjør jo også
å ele ære, men det er jo i høy-
gjøre skam på en konge å si
lykter. En konge skal nemlig
kte! Det er jo, eller burde
av de første bud, og ordet
derfor behendig blitt omgitt
eller mindre tåke de agita-
taden ved Themsen. Men
s sagt! Flukt vil i krig si det
som å redde seg selv, og det
tøppet det eskongen og re-
n Nygaardsvold gjorde.

hvorfor skulde de så ikke
har hørt spørsmålet før og
et er ufattelig at ikke opp-
mnesker, forstår at om en
g regjering har noen plikt, så
være den å bli hos sitt folk i
sjonens stund etter å ha ført
en — for øvrig helt menings-
lig, særlig når disse ansvars-
pårstår at den okkupasjons-
overlater folket til, er noe så
ig som det nasjonal-sosialist-
land! Hvis de gjør krav på
å tro på offer for fedrelandet,
anskelig å finne logikken.
har ikke alltid vært lett å
tte, som naturligvis er sann-
it emigrant-regjeringens og
ns reise fra Norge var regel-
t, men no er det altså inn-
Samtidig innrømmes noe
emlig at Norges gull anser
difullt for seg at transpor-
dsjøen er verdt en orden.
en eiendommelig mentali-
er med dette middel de hev-
tet går an å kjøpe all verdens
"horriblant menneskene
ner m. a. t. Nasjonalsosialis-
fer at arbeid det skal være
eren. Tre år er gått siden
et av to er da tilfelle:
det nasjonalsosialistiske

sin riktighet, eller også er
se folk sultet ihjel, slik som
de flyktede ønsket.
ar i høy grad uforsiktig å
tre millioner nordmenn
igjen her helme, om at gullet
til London det herrns år
er det mangt og meget som
erf, men akkurat på gull i
holdningen kan vi tale den
e rasjonerer, for vi har en
lig god erstatning som heter

Londons og emigrantenes
det derfor å ønske at nord-
ikke reflekterer alt for mye
ar lest meldingen fra Lon-
et har jo fapt sterkt i glans
e. Ved nærmere ettersyn vil
ge at det er blodflekker på
var for det å skyld at emi-
"beskytterne" i London
gen løs på Europa,
kan uforsiktlige meldinger
at nordmennene oppdager at
kan leve uten sitt eget ar-
at de klarer seg utmerket
og emigranter.

ansit gloria mundil
resultater i krettforskingen.
menlutning av tyske kjennike
den tyske krettforsker Prides-
ens Lettre Carl — Duisburg —

En røst fra graven:

Av professor dr. Herman Harris Aall.

14. september 1939 holdtes i Nor-
ges Rederforbund ekstraordinær ge-
neralforsamling sammenkalt med 7
dagers varsel. Til stede var represen-
tanter for Norges henved 350 skips-
redere, vårt lands største finanskap-
ital, dets største fond av vågemot og
kyndighet i kampen for tilværelsen
mot naturkrefter. Mindre vågemot og
kyndighet i den politiske kamp for
tilværelsen mot despoten på havet.
Den 3. september hadde England pres-
set Frankrike til å være med på å
erklære Tyskland krig. Den engelske
gesandt i Oslo hadde allerede vært i
forbindelse med vår utenriksminister
i anledning av den ventede krig og
foreløbige avtaler var utvilsomt truf-
tet. Utenriksministeren henvendte seg
noenunde straks til Rederforbundets
ledelse for å bringe en liknende ord-
ning i stand som under forrige ver-
denskrig, fastsatt ved lov av 12. juni
1916, nemlig å stille den norske flåte
til Englands disposisjon. Formen var
den at alle frakttavtaler vedgørende
norske skip skulde slutes, ikke av de
enkelte redere, men gjennom Reder-
forbundet, — som igjen overlot dem
til England. Det gikk ikke mange
dager etter den 3. september 1939 for
generalforsamlingen ble innkalt (7.
september). Den 14. september ble
så dette krav om Rederforbundets rå-
dighet over flåten satt fram. — Alle
visste hva det betydde: Norge skulde
oppgi sin rett etter Pariserkonvensjon-
en av 1856 og Haagerkonvensjonen
av 1907 til å føre fri handel i nærings-
midler med Tyskland og la England
nytte vår flåte til hjelp for sin blokade
av Tyskland. De britiske handelsskip
ble bevæpnet, våre skip i britisk tjene-
ste vilde også bli det.

Vår flåtes rolle under verdens-
krigen fra 1914 hadde vært nær ved å
bringe oss inn i krigen den gang. Stil-
lingen var no blitt enda verre.
Den 24. april 1918 hadde Tyskland
vedtatt at dersom en nøytral stat stilte
en uforsholdsmissig del av sin flåte til
tjeneste for Tysklands fiender, vilde
det anse en slik handling som en
uvennlig handling, — d. v. s. krigs-
grunn. Dette vilde bli følgen, ikke
bare om overdragelsen foregikk ved en
overenskomst med den nøytrale stats
styre, men også om det skjedde «pri-
vat» og at staten unnlot å forebygge
slik disposisjon av dets borgere.

Det forslag som Rederforbundets
ledelse den 14/9 1939 forela rederne,
gikk altså ut på at rederne skulde
overdra til ledelsen å avslutte frakt-
avtaler, d. v. s. disponere de enkelte
reders skip. Det ble nevnt at man
like så godt kunde gjøre dette frivil-
lig, da man ellers vilde bli tvunget til
det ved lov.
Da styret måtte støtte seg til en
politisk avgjørende myndighet i dette
punkt, er det ikke noen annen for-
klaring her enn den, at utenriks-
minister Koht enten ikke har hatt
kjennskap til hin tyske priseforord-
ning — hva der er noe nær utenke-
lig — eller at han har talt bevisst
usannhet til Rederforbundet for å
tjene England. Hvilken rolle Uten-
riksdepartementets konsulenter har
spilt herunder, er et spørsmål for seg.
Forslaget kom fram under anbefal-
ing fra ledelsen og forela altså dess-
uten med en tvangs-klausul som trus-
sel, hvis man ikke «frivillig» boyde
seg. Og der var ikke nevnedyrdig
uvenighet blant representantene for de
ca. 350 skipsredere. Tvert imot. Hø-
pet om høye frakter og store fortjen-
ester som under forrige verdenskrig
synes å ha vært bestemmende for
deres bedømmelse av situasjonen.
Den gang gikk det jo så vidt, at
redere ble tilholdt av aksjonærer på
generalforsamlinger å sende skuter til
de farligste farvann for å få assu-
ransesummen (jfr. Aftenposten 31/12
1918).

Slik var altså holdningen på gene-
ralforsamlingen den 14. september
1939. Der reiste seg en mann mot de
350 — mot ledelsen, mot Utenriks-
departementet og mot vårt hele poli-
tiske styre. En mann med ikke bare
kløke hjerne, større kyndighet og
redeligere sinn, men også med større
følelse for sitt skipsmannskap og sitt
fedreland — skipsreder Johan Ste-
nersen. Han protesterte mot over-
dragelsen. Den betydde at Norge vil-
de bli trukket inn i krigen. Den var
uriktig overfor Tyskland. Den brøt
vår nøytralitet og stod i strid med
Norges oppgave å gjennomføre folke-
rett.

Der oppstod en pinlig stemning.
Det var ikke lett i farten å velge den
rette taktikk. Så gjorde man det, som
alltid er mest lettvis når argumen-
tene svikter: Man smilte overbærende
og ironisk. Ved avstemningen slo bare
3-4 følge med Stenersen. Kanskje
har flere i stillhet delt hans syns-
punkt. Men det var dette med den
kompakte majoritet — eller kanskje
tanken på at det vilde være nytteløst
eller at man vilde komme i et latter-
lighetens skjær.
På denne dag, den 14. september
1939, ble Norges skjebne den 9. april
1940 avgjort.
Skiipsreder Johan Stenersen så
riktig. De ca. 350 andre redere, Reder-
forbundets ledelse, Utenriksdeparte-
mentet og Norges politiske styre,
hele den selvbevisste og maktbevisste
samling, sa galt. Og de så galt, fordi
deres syn på livets oppgaver for hvert
menneske og hvert folk var blende-
av glansen fra gull. Englands, Ameri-
kas gullbeholdninger fortrengete tan-
ken på faren for vårt fedreland, for
vår sjømann, for vår folkerettslige
oppgave som kulturfolk.
De skyldige trekker de uskyldige
med seg i ulykken. Tragédien var
ikke endt.
Stenersen byttet rolle med den
ledelse som hadde tvunget vårt land
ned i vanskelige, han ble president for
Rederforbundet og fikk anledning
til å følge sine anlegg og å arbeide
for de store politiske synspunkter.
Hans erkjennelse av historiens
lover hadde lært ham, at Norges
utenrikspolitiske holdning måtte ledes
av vilje til den strengeste rettsbevisst-
het og streben etter å gjøre retten
gjeldende som politisk makt i de
internasjonale forhold. Det var ham
klart, at bare ved rettsbevisshetens
utvikling kunde folkene arbeide seg
ut av det vanvitlige kaos, det helvete
som verdens styrende makter hadde
styrtet oss alle ned i. Og større og
større bekyrminger reiste seg i ham.
Hans vidsyn rakk utover Norge, uto-
ver de germanske stater, utover
Europa. Som politisk ansvarsbevisst
rettskyndig mann var han allerede
for mange år siden blitt nasjonal-
sosialist. Vilde det bli mulig, for

nasjonalsosialismen å gjennomføre
rettsbevissheten som politisk makt
mot alle fiendtlige krefter? Var dens
tilhengere også moralsk sterke nok
til trofast å gjennomføre den, hvor de
kunde? Hvis ikke, — hvilke farer
vilde melde seg for Europa? Et poli-
tisk system, som i sin gjennomførelse
svikter rettsbevissheten, vilde ikke
skape et enig Europa, bare legge
spire til nye kriger, og desto mere,
jo høyere kulturelt utviklet folkene
var.
Vilde den angol-amerikanske gull-
dyrkelse som regjenor for livet kunne
avvises med avgjørende virkning?
Der er hundretusener norske bor-
gere som overhodet ikke har plass for
slike tanker, — bare for de nærmere
liggende personlige ubehageligh-
heter av en tilstand, som deres like-
gyldighet i årene forut har vært med
til å forskyldte. De forutseende tidens
«Prometheuser», har alltid vært heimsøkt
av bekymringer, massene slipper
fra. For Stenersen betydde de reali-
teter. De betydde engstelser, grem-
melser, som tok på kreftene, på livs-
evnen, hjertet. For 14 dager siden,
søndagen den 6. d. m., taltes vi lenge
ved om disse forhold og atter igjen
noen dager etter. Han var dypt ned-
trykt. Et par dager etter brast det
for ham. Pinsefasten.
Det heter at alle kan unnværes.
Det er ikke riktig. Johan Stenersens
protest den 14. september 1939 er et
lyspunkt i tragedien vi ikke kan unn-
være. Vi har ikke kunnet unnvære
hans senere innsats, som Rederfor-
bundets president for å redde våre
sjømann fra å støtte havets despot,
vårt folks og verdensfredens svorne
fiende.
Vi kan ikke unnvære Stenersens
røst fra en for tidlig grav. —
Blommenholm, 20. juni 1943.
H. H. Aall.

Conrad Mohrs legat 1943.

Forfatterne Einar Skjæraasen
og Arne Rarders Thorsten-
son, skuespillerinnen Hjordis Ring
Bjarke og skuespiller Carsten Win-
ger er tildelt stipendium på 3300
kroner hver av Conrad Mohrs legat
1943.

nasjonalsosialismen å gjennomføre
rettsbevissheten som politisk makt
mot alle fiendtlige krefter? Var dens
tilhengere også moralsk sterke nok
til trofast å gjennomføre den, hvor de
kunde? Hvis ikke, — hvilke farer
vilde melde seg for Europa? Et poli-
tisk system, som i sin gjennomførelse
svikter rettsbevissheten, vilde ikke
skape et enig Europa, bare legge
spire til nye kriger, og desto mere,
jo høyere kulturelt utviklet folkene
var.
Vilde den angol-amerikanske gull-
dyrkelse som regjenor for livet kunne
avvises med avgjørende virkning?
Der er hundretusener norske bor-
gere som overhodet ikke har plass for
slike tanker, — bare for de nærmere
liggende personlige ubehageligh-
heter av en tilstand, som deres like-
gyldighet i årene forut har vært med
til å forskyldte. De forutseende tidens
«Prometheuser», har alltid vært heimsøkt
av bekymringer, massene slipper
fra. For Stenersen betydde de reali-
teter. De betydde engstelser, grem-
melser, som tok på kreftene, på livs-
evnen, hjertet. For 14 dager siden,
søndagen den 6. d. m., taltes vi lenge
ved om disse forhold og atter igjen
noen dager etter. Han var dypt ned-
trykt. Et par dager etter brast det
for ham. Pinsefasten.
Det heter at alle kan unnværes.
Det er ikke riktig. Johan Stenersens
protest den 14. september 1939 er et
lyspunkt i tragedien vi ikke kan unn-
være. Vi har ikke kunnet unnvære
hans senere innsats, som Rederfor-
bundets president for å redde våre
sjømann fra å støtte havets despot,
vårt folks og verdensfredens svorne
fiende.
Vi kan ikke unnvære Stenersens
røst fra en for tidlig grav. —
Blommenholm, 20. juni 1943.
H. H. Aall.

For dem som sitter trygt og godt
i en eller annen sivil stilling og so-
ler seg i en egen betydningfullhet kan det
være sundt å bli stilt ansikt til ansikt
med to slike kjække, norske front-
sykepleiersker som de vi fikk besøk
av i går. Vi skulde også ønske at alle
de «juniorsejere» som har hurt seg
unda den nasjonale arbeidsinnsats og
for tiden henleper sin tilværelse på
pappas håndsted, hadde fått en liten
samfåle med dem. Ikke så å forstå
at de forteller så mye om seg selv —
men det er hete deres vesen og viss-
heten om at de i det hele år har gjort
sin tjeneste på den barske og ugjest-
milde nordfronten som får oss til å
bli imponerte og samtidig stolte.
Fortell litt om den innsatsen dere
gjør, der oppe i nord, ber vi sykeplei-
erskene Lilly Wøxen Johansen og
Inger Verland, der de slitter foran

Norske sykepleiersker er i dag med og gjør sin innsats på nordfronten.

En liten samtale med to av dem, Lilly Wøxen Johansen og Inger Verland.

For dem som sitter trygt og godt
i en eller annen sivil stilling og so-
ler seg i en egen betydningfullhet kan det
være sundt å bli stilt ansikt til ansikt
med to slike kjække, norske front-
sykepleiersker som de vi fikk besøk
av i går. Vi skulde også ønske at alle
de «juniorsejere» som har hurt seg
unda den nasjonale arbeidsinnsats og
for tiden henleper sin tilværelse på
pappas håndsted, hadde fått en liten
samfåle med dem. Ikke så å forstå
at de forteller så mye om seg selv —
men det er hete deres vesen og viss-
heten om at de i det hele år har gjort
sin tjeneste på den barske og ugjest-
milde nordfronten som får oss til å
bli imponerte og samtidig stolte.
Fortell litt om den innsatsen dere
gjør, der oppe i nord, ber vi sykeplei-
erskene Lilly Wøxen Johansen og
Inger Verland, der de slitter foran

Stort NS-møte i Østfold.
Fra Fritz Følks korrespondent.
Spydeberg, 7. juli.
Nasjonal Samling i Spydeberg arran-
gerer et stort møte på Lystadlandet ved
Lyseren ved Spydeberg førstkomende
søndag 11. juli. Det er Spydeberg-,
Askim-, Hobøl- og Enebakk-legene som
har slått seg sammen om arrangementet.
Den nye fylkesfører i Aust-Viken, dr.
Hæreid, vil bl. a. være til stede. En av-
deling av Rikshirden vil også delta og
kommer på lørdag og slår leir, og søndag
vil guttene gå en propagandamarsj.
Propagandalederen i Spydeberg for-
teller til Deres korrespondent at alt lig-
ger utmerket til rette for et vellykket
arrangement og at det blir et møte som
sikkert vil minnes i Spydeberg.

Conrad Mohrs legat 1943.
Forfatterne Einar Skjæraasen
og Arne Rarders Thorsten-
son, skuespillerinnen Hjordis Ring
Bjarke og skuespiller Carsten Win-
ger er tildelt stipendium på 3300
kroner hver av Conrad Mohrs legat
1943.

nasjonalsosialismen å gjennomføre
rettsbevissheten som politisk makt
mot alle fiendtlige krefter? Var dens
tilhengere også moralsk sterke nok
til trofast å gjennomføre den, hvor de
kunde? Hvis ikke, — hvilke farer
vilde melde seg for Europa? Et poli-
tisk system, som i sin gjennomførelse
svikter rettsbevissheten, vilde ikke
skape et enig Europa, bare legge
spire til nye kriger, og desto mere,
jo høyere kulturelt utviklet folkene
var.

Vilde den angol-amerikanske gull-
dyrkelse som regjenor for livet kunne
avvises med avgjørende virkning?
Der er hundretusener norske bor-
gere som overhodet ikke har plass for
slike tanker, — bare for de nærmere
liggende personlige ubehageligh-
heter av en tilstand, som deres like-
gyldighet i årene forut har vært med
til å forskyldte. De forutseende tidens
«Prometheuser», har alltid vært heimsøkt
av bekymringer, massene slipper
fra. For Stenersen betydde de reali-
teter. De betydde engstelser, grem-
melser, som tok på kreftene, på livs-
evnen, hjertet. For 14 dager siden,
søndagen den 6. d. m., taltes vi lenge
ved om disse forhold og atter igjen
noen dager etter. Han var dypt ned-
trykt. Et par dager etter brast det
for ham. Pinsefasten.
Det heter at alle kan unnværes.
Det er ikke riktig. Johan Stenersens
protest den 14. september 1939 er et
lyspunkt i tragedien vi ikke kan unn-
være. Vi har ikke kunnet unnvære
hans senere innsats, som Rederfor-
bundets president for å redde våre
sjømann fra å støtte havets despot,
vårt folks og verdensfredens svorne
fiende.
Vi kan ikke unnvære Stenersens
røst fra en for tidlig grav. —
Blommenholm, 20. juni 1943.
H. H. Aall.

Vi kan ikke unnvære Stenersens
røst fra en for tidlig grav. —
Blommenholm, 20. juni 1943.
H. H. Aall.

PARTI-

- LEKSVIK: Møte d
- TROMSØ: Møte d
- major Bakke.
- TROMSØ: Møte d
- fru Hirschel Haag.
- OS: Møte den 24. f
- fører Sigurd Bugge.
- FANA: Møte den 2
- Bache.
- SØR-FRØYA: Møt
- av fylkesorganisasj
- og kretsforer Ottervig
- NORD-FRØYA: M
- tale av fylkesorgan
- Bakken og kretsforer
- VERDAL: Møte
- av fru Sterje.
- LARDAL og MO: 2
- saker.
- HETLAND: Møte
- av fylkespropaganda
- LARVIK: Møte de
- samvær.
- KRISTIANSAND
- tale av dr. Fredrichse
- SMOLA: Møte de
- fyklesforer Haukebo.
- NARVIK: Møte de
- lagfører Trædal og k
- LEVANGER: Møt
- av minister Fuglesang
- LEVANGER: Møt
- ratslig samvær.
- FLEKKEFJORD: 1
- tale av kretsforer Ka
- RISSA: Møte den
- fyklesforer Henrik R.
- GJEMNET: Møt
- av kf. Jon Heggerm.
- VARDAL: Møte de
- lektor Tveråsén, Eik
- SANDSTAD: Møte
- av fylkesorganisasjons
- HEMNE: Møte de
- ALEN: Møte den
- fyklesforer Rogstad.
- BESTUN og LILLE
- 176 med tale av fyl
- Mandt-Blikom.
- NORDBERG: Møt
- av kf. Eirik Moe.
- GRÆFSEN: Møte
- av rikstaler Inge Myk
- SINSEN: Møte de
- kf. Peter Haram.
- BARKE: Møte de
- kretsforer Harald Sun
- KVAM: Møte de
- Kameratslig samvær.
- EGGE: Møte den 2
- Gjølla Soløy.
- NOTTERØY: Møte
- av kf. Schiørn.

Ungdomsset
Norsk Riks
kasting.
Premiekonkur
hvem som kan
beste bidrag.

Fra mange av NS
utover landet har det
ske om at de også i
ungdomssettingene i
Alle som har godde
vil no få anledning t
disse da det er utsk
konkurransen for de
sendingene.
Konkurransen er
grupper:
Gruppe I: Her giel
med det beste forsl
eller programpost.
Besvarelsene deles
etter innseperens ald
Kl. 1 — 15-14 år.
Kl. 3 — 14-18 år.
Kl. 3 — foretre over
Gruppe II: Her giel
sending eller program
f. eks. sende inn skets
serier, dikt, sanger, v
osv. Betingelsene er i
læget det selv.
Likedan som under
svarelsene delt inn i
innsenderens alder.
I disse grupper

100 år.
Anne Sinstad.